

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Wolle Hannsen: E Skræpigh

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Wolle Hannsen: E Skræpigh", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 355. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515385284640/facsimile.pdf> (tilgået 14. juni 2021)

Anvendt udgave: Noveller

- 234 *E Bindstauv*, *Bindestuen*: I Midt- og Vestjylland fremstillede meget uldtejt. I vintertiden mødtes man på omgang hos hinanden om aftener. Man sarte sig om bordet (*e Skyvuv*); hver udmålte en aftalt mængde garn ud – man fik *molt aa* – lagde garnet på bordet, førte den løse garnende fra bunken op over en krog (*e Kroeg i e Lovt ouwer e Skyvuv*) og herfra gennem en krog fastgjort foran på skulderen (se n.t.s. 119). Så begyndte man at strikke om kap for at få fart i arbejdet. Imens fortalte man historier og sang viser. Se *TVP*, 131ff. og *VA* (SSk XXII, 143f). – *Kræn Koustrup*: forbillede: formentlig skoleholderen i Lystrup Mogens Andersen, hvis forgænger hed Kristen Koustrup. For at øge sine indtægter var MA om sommeren murer og tækkemand. Omtalt i *TVP*, 179. – *vis igen, vise igen*: angive hvor stjerne ting var. I *TVP*, 151 omtales en mand på egnen, der både kunne v. i og *vens e Vinn*, vende vinden. – *løhs ouwer, læse over*: sige trylleformularer for at helbrede. – *maahn, mane*: besværgelse. – *den suet Skuel, den sorte Skole*: om universitetet, som almuen mente var en trolddomsskole for præster og medicinere. – *Lyggor*: De fleste lokaliteter ligger i Lyngård og nærmeste sogne. – *lest ue, liste ved*: tage fat. – *lidd ed, led det*: gik det. – *Pahuse, Papsø*: se i Vium sogn med bebyggelsen Papsøhus. – *framtaahen, fremtalende*: frimodig.

Kjen Pøjster: Stæren sædder o Gowlen

Om evt. forbindelse med sagnet om Hagbard og Signe: se *AP* II 340ff.

- 236 *To* (svært oversætteligt): »h hvad« el.lign. – *gi hin Føjstjøng! giv hende Føstepenge!*: gør hende gravid! – *kommen skit astej, kommet skidt afsted*: blevet gravid. – *Smækken*: slåen. – *i Minn aa i Ynn, i Minde og i Ynde*: i fordragelighed og sømmelighed.
- 238 *Stokken*: sengestokken, dvs. sengens sidebræt. – *Uhlen tuded (...)* *Hunnen tuded*: dødsvarsler. – *Raakuten, Ranen*: se n.t.s. 41. – *Kokken*: Hanen.

Wolle Hanssen: E Skvæpigh

Klæder: formentlig folkevisen om Tule Vogmsøn og Sver: Graa (*Danmarks gamle Folkeviser* (1853-1976) III, 313) og et sagn, ref. i *D.4 IV*, 486. Se også *AP* II, 343.

- 240 *Kjasholm, Kærholm*: se n.t.s. 67. – *i de samne Golaw, i det samne Godlag*: på samme tid. – *no, maa*: kan. – *Det passed hun ett om*: Det brød hun sig ikke om. – *hehded, hædede*: passede. – *Doss, Dos*: ås. – *Luhn Kjerck, Lunde Kirke*: således if. *D.4 IV*, 486; i virkeligheden er der tale om Ungstrup Kirke, som blev lukket 1558 og et par år efter nedrevet. – *Stuelstaah, Stolestade*: kirkebænk. – *Poppeluuer, Pulpituar*: ophøjet galleri med stolestæder i kirke.
- 242 *Sjunthueser, Stunthoser*: strømper uden fødder; brugtes af almuen. – *en Kaarne ful (...), en Kurv fuld (...)*: alm. slutning på eventyr og rems historier.

Visti: Øvst! han var saa løste en Sverth

244 *Eiler*: om navneskiftet fra Øvst til E.: se evt. *AP* II, 344. – *skuldrød sæ*, *skuldrøde sig*: trak eller rystede på skuldrene. – *kaalholigen*: kæphøj.

Pe Baahstrup: Jørgen Maahstøyen aa Pe Souv

1654 foyog Jørgen Marsvin bønderne i udflytterbyen Bastrup, Vuum Sogn, og lagde jorderne sammen til hovedgården Marsvinslund. Se Hans Hansen: *Studier over St. St. Blicher* (1898) s. 77ff.

Aalfæder(s), *Oldfæder(s)*: bedstefar.

246 *Ønvestoung*, *Overstic*: se n.t.s. 120. – *Civis (...)* *Gault (...)* *Venni (Ome)*: de adelige slægter Giss, Galt og Urne. – *fra mange Tier sihu, for mange Tider siden*: n.t.s. 221. – *skannied*, *skoggerlo*. – *Hov skaare Do? Hovd skunder du?*: Hvad er der i vejen?

Kjæn Præjster: E Hælhæjst

Bygger måske på en hændelse i Torning Sogn, hvor en skandod skal være vægnet op på begravelsesdagen: se *TK&L* 94f.

248 *e Hælhæjst*, *Helhesten*: folkeovertro: trebenet, hovedløs hest, der varsler død. – *hantad*: næsten. – *lumpend*: tungt haltende. – *kuilkeed*: bojede sig.

250 *Bied, Bvd*: her: omgang. – *torved, toede*: vaskede.

252 *Tøjstøgensdammet*, *Tøngersdagen*: efter lysning (se n.t.s. 119). – *nehle, redelig, riggt*.

Jens Jensen: De fornælest Oer

Trykt første gang i *Nø* II 1827 med titlen *De fornælest Oer i Jens Jensens Lyu, ætter haus æjt Beskryvelse*; optaget her med få ændringer (se ndf.) og med indledningen *Da æ den høhr sam*. – Om modeller for Jens Jensen: se Alex. Rasmussen i: *Saml. til Jy. Hist. og Topogafi* 4, rk. II (1914), s. 53ff. og O. Bauditz: *Blicherske Soldatshistorier*: *DaSi* 1921, 49ff. og 1927, 93ff.

252 *Huskenlince*, *Hoskenlutter*: se n.t.s. 110. – *trøj Shers, by Sers*: en bonde på over tres år fik en søn, og gammelmandsønnen, fritaget for militærtjeneste. – *Brik*: lille smørskål. – *Kok*: se n.t.s. 238. – *Hautiring*, *Haandtering*: her: udsende. – *æne, im*: muntre. – *Knggøns TE*: felttoget i Holsten 1813, hvor en allieret hær under den sv. tronfølger Bernadotte var den angribende part. – *Enkefjøn*, *Eckenfjõe*: købstad i SO-Slesvig. – *Frankmannen*: i 1813 stod Danmark i forbund med Frankrig over for en koalition af Rusland, Preussen, Sverige, Storbritannien og fra aug. 1813 Østrig. – *Futier*: fandre: en fr. ed.

254 *den røde Kjole*: den da. uniform; den fr. var blå. – *Blankere*: patruljesoldater, der gik foran hovedstyrken og afsøgte området. – *Kikkom!*: qui va là! fr. hvem der! – *Sakksamannedjs!*: sacré nom de dieu! fr. i Guds hellige navn. – *Engle*: Anglus: fr. englændere. – *sna skal Dællen regja*: *Dæ! saa skal Djerwlen regere dig!*: if. en anekdote, fortalt af B. i *Vestlig Profil* (1839) s. 86 skulle da. hjælpetropper have brugt denne ed ved angreb i slaget ved Milplaquet 1709. – *huust en Bagkørre*, *busede en Bagkørre*: slog en kølbøtte. – *fultti aa sikker*: bande og gale (på fr.), se evt. – *den bitte Mand*: fanden.